GEMEENTE
Stadskanaal

Raadsvergadering : 09 juli 2024

Voorstelnummer : Z-23-126649/D/24/321451

Onderwerp : **'Knoalster aanpak ondermijning 2024 – 2029'**

Stadskanaal, 27 mei 2024

Beslispunten

1. De 'Knoalster aanpak ondermijning 2024 – 2029' vast te stellen.
2. De benodigde aanvullende uitvoeringsmiddelen ter hoogte van € 145.000,- via de Perspectiefnota 2025 - 2028 te verwerken in de gemeentelijke meerjarenbegroting vanaf 2025.
3. De benodigde aanvullende middelen voor personele formatie ter hoogte € 168.000,- via de Perspectiefnota 2025 - 2028 te verwerken in de gemeentelijke meerjarenbegroting vanaf 2025.

Aan de raad

Inleiding

'Knoalster aanpak ondermijning 2024 – 2029'

Ondermijning is een groot maatschappelijk vraagstuk, dat de leefbaarheid en veiligheid in onze dorpen en kernen aantast. Ondermijnende criminaliteit is geworteld in zowel de onder- als de bovenwereld en maakt gebruik van private infrastructuur en bestuurlijke middelen. De aanpak van ondermijning vereist en benadering die verder gaat dan de traditionele strafrechtelijke maatregelen. Het is essentieel om niet alleen de gepleegde misdaden te bestrijden, maar ook barrières op te werpen die criminelen belemmeren om hun activiteiten voort te zetten. Bestuurlijke weerbaarheid is daarbij van vitaal belang voor een gemeente, bepaald door de informatiepositie en effectief gebruik van bestuursrechtelijke maatregelen.

De gemeente draagt de verantwoordelijkheid om een veilige en integere samenleving te waarborgen, waarbij het voorkomen van misbruik van wet- en regelgeving een specifieke verantwoordelijkheid is. Op basis van uitgebreid onderzoek, een weerbaarheidsscan en ervaringen uit de praktijk zijn in de 'Knoalster aanpak ondermijning 2024 – 2029' vier ambitieuze doelstellingen geformuleerd. Deze doelstellingen richten zich op het verbeteren van de informatiepositie, het vergroten van weerbaarheid, het intensiveren van de lokale en regionale aanpak en het verminderen van georganiseerde criminaliteit met diverse instrumenten.

Deze aanpak vereist integrale samenwerking en een doordachte communicatiestrategie. Door de intensivering van de aanpak wil de gemeente een gedetailleerder beeld krijgen van illegale activiteiten. Hoewel niet alle signalen direct kunnen worden opgevolgd, zal de versterking van de informatiepositie de gemeente in staat stellen om weloverwogen keuzes te maken en prioriteiten te stellen. Het plan beoogt samenhang tussen activiteiten te creëren en bewustwording bij partners, ondernemers en inwoners te vergroten, met de focus op een veilige en leefbare gemeente.

Wij stellen uw raad voor de 'Knoalster aanpak ondermijning 2024 – 2029' vast te stellen.

Noodzakelijke investeringen in uitvoeringsbudget en personele capaciteit
Gezien de toenemende complexiteit en verfijning van ondermijnende criminaliteit binnen de gemeente Stadskanaal heeft uw raad begin 2023 de formatieve ruimte voor het domein Openbare orde en veiligheid uitgebreid met 1,0 fte. Hierdoor is het mogelijk geworden om gericht onderzoeken te verrichten naar ondermijning in onze gemeente. Naar aanleiding van de eerste onderzoeken is door uw raad op 16 oktober 2023 een extra uitvoeringsbudget van structureel € 105.000,- beschikbaar gesteld. Deze financiële ophoging heeft geresulteerd in verschillende geïmplementeerde controlemaatregelen, waaronder acties door de politie die hebben geleid tot diverse juridische procedures (naar aanleiding van het aantreffen van drugs, hennepkwekerijen en vuurwerk). De effectiviteit van deze inspanningen heeft de verwachtingen overtroffen en heeft een aanzienlijke toename van werkzaamheden veroorzaakt. Het is duidelijk geworden dat een uitbreiding van thema's van de controles noodzakelijk is, maar dat het tevens essentieel is om te investeren in weerbaarheid, niet alleen in termen van controlemaatregelen. Bovendien hebben onderzoeken, met name naar drugsgebruik en jeugdcriminaliteit in Stadskanaal, een grotere financiële impact dan aanvankelijk gedacht. Ten slotte is er een applicatie aangeschaft om de veilige verwerking van gegevens met betrekking tot openbare orde en veiligheid te waarborgen, waarvan de kosten structureel zijn. Tijdens de behandeling van het raadsvoorstel inzake de extra € 105.000,- aan uitvoeringsmiddelen is reeds door de portefeuillehouder aangegeven dat de uitvoering van onderzoeken en werkzaamheden op een later moment zouden kunnen leiden tot een aanvullende verhoging van de geraamde middelen.

Uit onderzoeken van het RIEC-Noord, Trimbos-instituut, politie, Openbaar Ministerie en eigen onderzoek blijkt dat criminele inmenging in onze gemeente zich in snel tempo ontwikkelt tot een ernstige dreiging. Het is daarom noodzakelijk om, naast de reeds gerealiseerde extra budgetten, aanvullend budget aan uw raad te vragen. Het gaat voor wat betreft het uitvoeringsbudget om een totaalbedrag van structureel € 145.000,-. Dit bedrag wordt geraamd voor en drietal onderdelen. Het betreft een post voor juridische kosten en onderzoekskosten (€ 100.000,-), bevordering van integriteit (€ 25.000,-) en het uitvoeren van integrale controles (€ 20.000,-). In het onderdeel argumenten worden deze posten verder geduid. Het gaat voor wat betreft de aanvullende middelen voor personele formatie om een totaalbedrag van structureel € 168.000,-. Dit bedrag wordt geraamd voor een drietal functies, die zijn verwerkt in de Notitie Uitvoeringskracht gemeentelijke organisatie. In het onderdeel argumenten wordt dit nader geduid.

Wij stellen uw raad voor de benodigde aanvullende uitvoeringsmiddelen ter hoogte van € 145.000,- en de benodigde aanvullende middelen voor personele formatie ter hoogte € 168.000,- via de Perspectiefnota 2025 - 2028 te verwerken in de gemeentelijke meerjarenbegroting vanaf 2025.

Beoogd effect
Het vaststellen van de 'Knoalster aanpak ondermijning 2024 – 2029', op basis waarvan, en met beschikbaarstelling van noodzakelijke aanvullende middelen, een krachtige aanpak van ondermijning in onze samenleving kan worden opgepakt. Doel is het versterken van leefbaarheid en veiligheid van onze inwoners.

Argumenten
Toelichting op de drie onderdelen waarvoor aanvullend uitvoeringsbudget wordt gevraagd.
1) De versterkte controles en stringentere aanpak resulteren in een toename van juridische procedures. Hierdoor zijn meer besluiten genomen door de burgemeester waarbij in de eerste helft van 2024 al zichtbaar is dat meerdere bezwaren worden ingediend, evenals verzoeken om een voorlopige voorziening bij de rechter. Om adequaat te kunnen reageren op deze dynamiek, is het onontbeerlijk om aanvullende juridische ondersteuning te faciliteren. Daarnaast dient een deel van het beleidsinstrumentarium te worden herzien, om te kunnen fungeren als sterkere juridische basis. Daarbij is investeren in onderzoek cruciaal om juridische kaders te creëren en beleidsstukken te ontwikkelen die voldoen aan de hedendaagse uitdagingen. Hierbij kan ook gedacht worden aan de aanpak van drugsgebruik en criminaliteit onder jongeren en de jonge aanwas, waarbij onderzoek naar de juiste preventieve aanpak en voorlichting centraal staan.
2) Het bevorderen van integriteit binnen de gemeente is van essentieel belang om ondermijning effectief te kunnen tegengaan. Investeringen in awareness-trainingen zijn noodzakelijk om het bewustzijn te vergroten en integriteit te stimuleren. Deze trainingen, die gericht zijn op een breed scala aan medewerkers, maar ook op college en gemeenteraad, zijn cruciaal gezien het feit dat ondermijning op diverse niveaus binnen de gemeente kan plaatsvinden.

3) Voor het uitvoeren van regelmatige en doelgerichte integrale controles (bijvoorbeeld naar harddrugs, hennepkwekerijen en vuurwerk) is extra budget noodzakelijk. Hierbij ligt de nadruk niet alleen op controleren, maar ook op bewustwording en advisering van ondernemers en burgers. Deze bredere aanpak vergt extra kosten, maar draagt bij aan een effectievere preventie en aanpak van ondermijning.

Toelichting op de functies waarvoor aanvullende personele capaciteit wordt gevraagd, conform de Notitie Uitvoeringskracht gemeentelijke organisatie.
1) Een Bibob-onderzoeker is van cruciaal belang in de aanpak van ondermijning. Door het uitvoeren van integriteitsbeoordelingen bij vergunningen, subsidies en overheidsopdrachten wordt voorkomen dat criminele gebruik maken van legale structuren. Deze specialist identificeert potentiële criminele infiltratie, beschermt de integriteit van het openbaar bestuur, vergroot het risicobewustzijn en voorziet het bestuur van essentiële informatie bij besluitvorming.
2) De vergunningsverlener exploitatievergunningen zorgt voor zorgvuldig onderzoek bij vergunningsaanvragen met een focus op sectoren als horeca en kamerverhuur. Zo wordt criminele infiltratie in legale activiteiten voorkomen. Deze vergunningsverlener werkt nauw samen met de Bibob-onderzoeker.
3) De boa-ondermijning zorgt voor actieve informatieverzameling, rapportage, zichtbare aanwezigheid op straat en het uitvoeren van preventieve controle. Ook participeert deze medewerker in regionale samenwerkingen.

Aanpak/uitvoering/voortgang
Na vaststelling van de 'Knoalster aanpak ondermijning 2024 – 2029' en de in de Perspectiefnota 2025 - 2028 opgenomen aanvullende budgetten wordt gestart met de versterkte aanpak van ondermijning.

Communicatie
Een goede communicatiestrategie rondom het thema ondermijning is van groot belang. Zichtbaarheid van maatregelen in beleid en uitvoering kan een preventieve werking hebben.

Juridische consequenties
Tegen de vaststelling van beleidskaders bestaat geen mogelijkheid tot bezwaar en beroep. Tegen besluiten die op basis van dit beleid genomen worden bestaat die mogelijkheid wel.

Kosten, baten, dekking en subsidies
Het aanvullend gevraagde uitvoeringsbudget bedraagt € 145.000,-. Het aanvullend gevraagde budget voor personele capaciteit bedraagt € 168.000,-. De totale structurele verhoging van de lasten bedraagt daarmee € 313.000,-. Dit wordt opgenomen in de Perspectiefnota 2025 - 2028 en na besluitvorming verwerkt in de gemeentelijke (meerjaren)begroting vanaf 2025. Voor en deel van deze aanvullende lasten kan mogelijk een beroep worden gedaan op middelen uit de RegioDeal 2.0, Nij Begun of andere regionale financieringsbronnen. In dat geval zijn de lasten per saldo lager dan € 313.000,- en wordt de begroting daarop aangepast.

Standpunt Participatieraad, commissies en/of OR
Niet van toepassing.

Bijlagen
1. Raadsbesluit
2. 'Knoalster aanpak ondermijning 2024-2029'

Burgemeester en wethouders

de heer G.J. van der Zanden
secretaris

de heer K. Sloots
burgemeester

MM/